

## Kiertotalouden mahdollisuudet Itämeren parantamisessa

Kari Häkämies



Saaristomeren alue on Helcomin listauksissa Suomen ainoa merkittävä päästölähde maatalouden aiheuttamien ravinnevalumiin vuoksi. Itämeren tilan parantamista on maakuntamme alueella edistetty useilla hankkeilla sekä monilla eri toimilla useiden yhteistyötapojen kautta. Tietoa ja taitoa alueella on, oli toimintatapa sitten välittömiä tuloksia antavien pistemäisten kohteiden kunnostaminen tai välillisesti vaikutuksia synnyttävä vähempiarvoisten kalojen hyötykäyttö elintarvikkeena. Nyt uutena mahdollisuutena tulisi nähdä kierrätöksen luomat mahdollisuudet jatkuvan, monipuolisen ja pitkäkestoisen ratkaisun luomiseen.

Se jo tiedetään, että yhtä kaiken kattavaa ratkaisua ei ole löydettävissä meren tilan parantamiseen. Itämeri saa vetensä useista puroista, joten ratkaisut sen parantamiseen tulevat myös useiden yksittäisten ja toisinaan pienienkin ratkaisujen summana. Nämä toimet eivät välttämättä ole yksinään mahdollisia toteuttaa vaan vaativat onnistuakseen laajemman kokonaisuuden, jolle kierrätöksen mukainen toiminta antaa hyvän alustan. Sen sijaan,

että tuijotetaan yhtä toimijaa tai yhtä pieneltä tuntuvaa vähävaikutteistakin ratkaisua, tulisi katsoa avoimin ja kehittävin silmin koko ketjua ja sen kehittämistä.

Maalaisjärjellä ajatellen liian suuret määrät ravinteita aiheuttavat ongelmia ja tämä johtuu siitä, että niitä on meressä ja valuu mereen enemmän, kuin sieltä niitä otetaan pois. Ratkaisua tulisi lähteä hakemaan olemassa olevista vahvuksistamme, maataloudesta ja elintarviketeollisuudesta, meriteollisuudesta sekä vahvoista ja osaavista korkeakouluistamme. Yksinkertaistaen ajatellen otetaan merestä ylimääräistä pois, estetään turhat valumat ja hyödynnetään nämä omalla alueellamme. Ideaalitulanteessa kalastaisimme aiemmin vähemmän arvostettua kalaa merkittävästi nykyistä enemmän ja hyödyntäisimme sen ensisijaisesti ruokana ja toissijaisesti järkevästi sijoitettujen kalankasvattamoiden tai maatalouden rehuna. Näin siis ottaisimme mereen varastoitunutta ravinnettä talteen ja estäisimme muualta tulevien ravinteiden tuomaa kuormitusta. Maataloudessa käyttäisimme ravinnepitoiset lannat joko tilan tai

keskitetyn laitoksen kautta bioenergiana ja lopputuotteena saatavaa tasalaatuisempaa ravinnetta pelloilla. Viisailla viljelytekniikoilla, maisemanhoitoniityillä ja umpeen kasvavien ruovikkojen raivaamisella vähennämme valumia ja vaalimme kulttuuriympäristöjämme. Myös aiemmin haitaksi koetut levät ja ruovikot tulisi nähdä mahdollisuuksina: jo nyt on vahvaa näyttöä levien käytöstä energianlähteenä tai ruovikkojen käytöstä materiaalina maanparannukseen. Toiminnoissa tulisi nähdä myös kokonaan uusien arvoketjujen mahdollisuudet, esimerkiksi Islannissa on kalateollisuudella vahva sidos lääketieteellisuuteen.

Näillä jo tiedossa olevilla toimilla ja uusien avauksien rohkealla kokeilulla saamme lisättyä omavaraisuuttamme elintarviketuotantoon, ravinteiden saatavuuteen ja energiantuotantoon unohtamatta näiden tuottamia työllisyysvaikutuksia niin olemassa oleviin kuin uusiinkin toimialoihin. Potentiaalia kuvaa Sitran selvityksessä toteama ravinnekierron arvo, joka olisi tutkituilla alueilla 0,5 miljardia euroa vuoteen 2030 mennessä.

Jo toteutuneita esimerkkejä on siis useita, mutta yhtenä hyvänä voidaan mainita keskitetyn jätevedenpuhdistamon rakentaminen Kakolaan usean kunnan yhteistyönä. Jätevettä ei alueellamme ole suinkaan nähty välttämättömänä pahana, vaan myös kaukolämmön ja -kylmän lähteenä sekä sen lopputuotteet biokaasuprosessin ja kierrätyslannoitteiden raaka-aineena. Juuri tätä koko arvoketjun huomioivaa ajatusmallia kiertotalous tarvitsee. Tätä ajatusta olisi hyvä jatkossa kohdentaa vahvemmin ravinnekierron ja maatalouden sekä elintarviketeollisuuden monipuolistamiseen, sillä siellä on varmasti potentiaalia uusille avauksille. Maakuntaliiton rooli puolueettomana alueellisena toimijana on olemassa olevan tiedon välittäminen, maankäytön kysymyksiin liittyvien kysymysten huomiointi sekä edunvalvonnan kautta alueellisten toimijoiden tukeminen. Tätä työtä liitossa tehdään nyt ja jatkossa kaavoituksen, lounaistiedon ja kärkihankkeiden edistämisen kautta. Hyviä esimerkkejä siis on, ja niitä tulee myös jatkossa tehdä maakuntastrategiamme tavoitteiden mukaisesti kumppanuudella sekä resurssitehokkuutta vaalien.

Kari Häkämies  
Varsinais-Suomen maakuntajohtaja

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).